

Bosna i Hercegovina
AGENCIJA ZA STATISTIKU BOSNE I HERCEGOVINE

Босна и Херцеговина
АГЕНЦИЈА ЗА СТАТИСТИКУ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Bosnia and Herzegovina
AGENCY FOR STATISTICS OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

IZVJEŠĆE O KVALITETU ZA STATISTIČKO ISTRAŽIVANJE

ROBNA RAZMJENA BIH SA INOZEMSTVOM **2015**

Sarajevo, siječanj 2016.

Kazalo

1. Uvod u statistički proces i njegove rezultate - Metodologija istraživanja.....	5
1.1. Namjena istraživanja.....	5
1.2. Pravni temelj i odgovornost statističkih institucija.....	5
1.3. Jedinica promatranja.....	5
1.4. Prikupljanje podataka.....	5
1.5. Obuhvat.....	5
1.6. Definicije.....	6
1.7. Obrada podataka.....	7
1.8. Objavljivanje rezultata.....	7
1.9. Ključne varijable.....	7
1.10. Ključne statistike.....	8
1.11. Upitnik.....	8
1.12. Kontakt informacije.....	8
2. Relevantnost.....	8
2.1. Pokazatelj kvaliteta i učinka - Stopa raspoloživih ESS statistika (R1).....	8
3. Točnost.....	8
3.1. Greške uzorkovanja.....	8
3.2. Neuzoračke greške.....	9
3.2.1. Greške obuhvata.....	9
3.2.2. Greške mjerenja.....	9
3.2.2.1. Kontrole za otkrivanje grešaka mjerenja.....	9
3.2.2.2. Razlozi za nastanak grešaka mjerenja.....	9
3.2.2.3. Postupanje u slučaju grešaka mjerenja.....	9
3.2.2.4. Pokazatelj kvaliteta i učinka - Stopa editovanja/uređivanja podataka (A3).....	9
3.2.2.5. Mjere za smanjenje broja grešaka mjerenja.....	9
3.2.3. Greške neodgovora.....	9
4. Pravovremenost i točnost objave.....	10
4.1. Pravovremenost objave.....	10
4.1.1. Pokazatelj kvaliteta i učinka - Pravovremenost prvih rezultata (T1).....	10
4.1.2. Pokazatelj kvaliteta i učinka - Pravovremenost konačnih rezultata (T2).....	10
4.2. Točnost objave.....	10
4.2.1. Pokazatelj kvaliteta i učinka - Točnost objave (T3).....	10
4.2.2. Razlozi za veća kašnjenja i mjere za poboljšanje pravovremenosti i točnosti objave.....	10
5. Dostupnost i jasnoća.....	10
5.1. Dostupnost.....	10
5.1.1. Kanali diseminacije.....	10
5.1.2. Pokazatelj kvaliteta i učinka - Stopa korištenih kanala diseminacije (AC1).....	11
5.1.3. Načini diseminacije.....	11
5.1.4. Pokazatelj kvaliteta i učinka - Stopa korištenih načina diseminacije (AC2).....	11
5.1.5. Pokazatelj kvaliteta i učinka - Broj pristupa on-line bazi podataka (AC3).....	11

5.2. Jasnoća.....	11
5.2.1. <i>Printane publikacije i internetska objava</i>	11
5.2.1.1. <i>Diseminirani rezultati</i>	12
5.2.1.2. <i>Razina (detaljnost)</i> <i>diseminacije</i>	12
5.2.1.3. <i>Metapodaci</i>	12
5.2.1.4. <i>Mjere za poboljšanje jasnoće diseminiranih rezultata</i>	12
5.2.2. <i>Pokazatelj kvaliteta i učinka - Stopa potpunosti metapodataka (AC4)</i>	12
6. Usporedivost	13
sukladnost	13
6.1. Vremenska usporedivost.....	13
6.1.1. <i>Pokazatelj kvaliteta i učinka - Duljina usporedivih vremenskih serija</i> <i>(CC1)</i>	13
6.1.2. <i>Prekidi u vremenskim serijama</i>	13
6.1.3. <i>Ostali faktori koji utiču na vremensku</i> <i>usporedivost</i>	13
6.2. Geografska usporedivost.....	13
6.2.1. <i>Usporedivost sa ostalim članicama europskog statističkog</i> <i>sistema</i>	13
6.3. Desezoniranje.....	13
6.4. Skladnost između privremenih i konačnih podataka.....	13
6.4.1. <i>Politika diseminacije privremenih podataka</i>	13
6.4.2. <i>Pokazatelj kvaliteta i učinka - Skladnost između privremenih i konačnih podataka (CC2)</i>	13
6.4.3. <i>Razlozi za veće razlike između privremenih i konačnih podataka</i>	13
6.5. Skladnost sa rezultatima referentnog istraživanja.....	13
6.5.1. <i>Kratak opis referentnog istraživanja</i>	13
7. Ustupci - kompromisi između izlaznih komponenti kvaliteta	14
8. Procjena korisničkih potreba i percepcija korisnika	14
8.1. Klasificiranje i razumijevanje korisnika.....	14
8.2. Mjerenje percepcije i zadovoljstva korisnika.....	14
8.2.1. <i>Pokazatelj kvaliteta i učinka - Indeks zadovoljstva korisnika (US1)</i>	14
8.2.2. <i>Pokazatelj kvaliteta i učinka - Vrijeme proteklo od zadnjeg istraživanja zadovoljstva</i> <i>korisnika (US2)</i>	14
9. Troškovi i opterećenost ispitanika/jedinica izvješća	14
9.1. Troškovi istraživanja statističkog ureda.....	14
9.1.1. <i>Pokazatelj kvaliteta i učinka - Godišnji operativni troškovi, prosjek prema glavnim</i> <i>troškovnim komponentama (PCR1)</i>	14
9.2. Opterećenost i troškovi ispitanika/izvještajnih jedinica.....	15
9.2.1. <i>Pokazatelj kvaliteta i učinka - Godišnje opterećenje ispitanika u satima i/ilifinansijskim</i> <i>pokazateljima (PCR2)</i>	15
9.3. Mjere za smanjivanje troškova i opterećenosti.....	15
10. Povjerljivost, transparentnost i zaštita	15
10.1. Povjerljivost.....	15
10.2. Transparentnost.....	15

10.3. Zaštita.....	15
11. Zaključak.....	16

1 Uvod u statistički proces i njegove rezultate – Metodologija istraživanja

1.1 Namjena istraživanja

Međunarodna trgovina predstavlja značajan dio svjetske ekonomije i kao takva traži pouzdana mjerenja, a relevantni statistički podaci treba da budu usporedivi i diseminirani javnosti.

Statistika robne razmjene BiH sa inozemstvom mjeri vrijednost i količinu proizvoda kojima se trguje između BiH i inozemstva. Ona predstavlja zvaničan izvor podataka o izvozu, uvozu i trgovinskoj bilanci BiH.

Statistika robne razmjene BiH sa inozemstvom predstavlja značajan primarni izvor podataka za veliki dio nadležnih tijela koji donose odluke za javni i privatni sektor. Npr:

- omogućava BiH vlastima da se pripreme za bilateralne i multilateralne pregovore u okviru trgovinskih sporazuma,
- predstavlja važan izvor informacija za statistiku bilanca plaćanja i nacionalnih računa, kao i za ekonomske studije,
- pomaže poduzećima da provedu istraživanje tržišta i razviju svoju poslovnu strategiju.

1.2 Pravni temelj i odgovornost statističkih institucija

- Zakon o statistici BiH,
- Višegodišnji statistički programi i godišnji planovi rada BiH,
- Metodologija Statistike robne razmjene BiH sa inozemstvom,
- Međunarodne preporuke i priručnici (Eurostat, MMF, UN).

Ovo statističko istraživanje je dio godišnjeg programa rada Agencije za statistiku BiH.

1.3 Jedinica promatranja

Jedinica promatranja statističkog istraživanja robnog prometa sa inozemstvom je svaka robna isporuka koja se obavlja u okviru izvoza i uvoza roba, koja je homogena sa stanovišta vrste proizvoda, zemlje podrijetla, odnosno namjene, načina plaćanja i momenta prelaska granice. Robe se klasificiraju sukladno Carinskom tarifom BiH.

1.4 Prikupljanje podataka

Izvor podataka je Uprava za neizravno oporezivanje. Svaki mjesec Uprava za neizravno oporezivanje dostavlja Agenciji za statistiku BiH podatke iz Jedinstvenih carinskih isprava.

Jedinstvena carinska isprava je dokument koji deklarant (poslovni subjekt ili druga ovlaštena osoba, npr. špediter) podnosi carinarnici prilikom carinjenja robe. Svaka Jedinstvena carinska isprava sadrži podatke, između ostalog, o toku robe (izvoz ili uvoz), tarifnoj oznaci (desetocifrena oznaka sukladno Carinskom tarifom BiH), zemlji podrijetla ili odredišta, statističkoj vrijednosti u KM, količini u kilogramima i dopunskoj jedinici mjere.

1.5 Obuhvat

Istraživanje se ne radi na uzorku, nego se u razmatranje uzima svaka podnesena Jedinствена carinska isprava odnosno izvozna i uvozna transakcija.

Statistički ured Ujedinjenih naroda kao generalnu smjernicu preporučuje da statistika robne razmjene sa inozemstvom evidentira sve robe koje se dodaju ili oduzimaju od ukupnih materijalnih resursa zemlje, bilo ulaskom (uvoz) ili izlaskom (izvoz) sa ekonomske teritorije zemlje. Robe koje samo prolaze kroz zemlju (robe u tranzitu) ili koje se samo privremeno zaprimaju ili povlače (osim roba za unutarnju i vanjsku obradu) ne dodaju se niti se oduzimaju od ukupnih materijalnih resursa zemlje i ne uključuju se u statistiku robne razmjene. U većini zemalja, ekonomska teritorija zemlje uveliko se podudara sa carinskom teritorijom, a to je teritorija na kojoj se u potpunosti primjenjuje carinski zakon zemlje.

Navedene generalne smjernice koriste se kao osnova za formuliranje skupine specifičnih preporuka o uključivanju ili isključivanju određenih kategorija roba.

Sljedeće transakcije se generalno uključuju u statistiku robne razmjene sa inozemstvom: robe koje se razmjenjuju trampom, robe na konsignaciji, robe pod financijskim zakupom, robe razmijenjene između poduzeća pod zajedničkim vlasništvom, robe kojima se trguje za račun vlade, robe koje se obrađuju.

Sljedeće transakcije se isključuju iz statistike robne razmjene sa inozemstvom zbog konceptualnih ili metodoloških razloga: robe u tranzitu, privremeni izvoz i uvoz roba, specifičan izvoz i uvoz koji ne podliježe komercijalnim transakcijama, sredstva plaćanja i monetarno zlato, robe namijenjene za popravke i robe nakon popravki.

Statistika robne razmjene BiH sa inozemstvom koristi sistem specijalne trgovine što znači da se robe koje dolaze iz druge zemlje, a koje su primljene na carinsko skladište, ne evidentiraju u statistici, osim ukoliko naknadno ne idu u slobodan promet u BiH (ili se stavljaju u carinsku proceduru unutarnje obrade). Isto tako, robe koje izlaze iz carinskog skladišta i napuštaju teritorij BiH ne evidentiraju se kao izvoz.

1.6 Definicije

Izvoz robe označava tok u kojem roba fizički napušta carinsku teritorij BiH.

Uvoz robe označava tok u kojem roba fizički ulazi u carinsku teritorij BiH.

Roba odnosno proizvod predstavlja sva pokretna fizička dobra.

Zemlja podrijetla robe je ona zemlja u kojoj je roba proizvedena.

Zemlja konačnog odredišta robe je ona zemlja u koju roba treba biti isporučena.

Statistička vrijednost predstavlja vrijednost robe prema FOB paritetu za izvoz odnosno CIF paritetu za uvoz.

Statistička vrijednost kod izvoza (FOB – Free On Board) se izračunava na sljedeći način:

- ako je ugovoreno mjesto isporuke u inozemstvu, vrijednost iz fakture umanjuje se za troškove prevoza, osiguranja i otpremanja robe od granice BiH do mjesta isporuke u inozemstvu,

- ako je ugovoreno mjesto isporuke robe u BiH, vrijednost iz fakture povećava se za troškove prevoza, osiguranja i otpremanja robe od mjesta isporuke u BiH do granice BiH.

Statistička vrijednost kod uvoza (CIF – Cost, Insurance, Freight) se izračunava na sljedeći način:

- ako je ugovoreno mjesto isporuke robe u inozemstvu, vrijednost iz fakture povećava se za troškove prevoza, osiguranja i dopremanja robe od mjesta isporuke do granice BiH,
- ako je ugovoreno mjesto isporuke robe u BiH, vrijednost iz fakture umanjuje se za troškove prevoza, osiguranja i dopremanja robe od granice BiH do mjesta isporuke u BiH.

Količina robe predstavlja neto težinu robe u kilogramima ili količinu izraženu u nekoj od dopunskih jedinica mjere.

1.7 Obrada podataka

Agencija za statistiku BiH vrši automatsku obradu Jedinstvenih carinskih isprava kako bi se dobili podaci o statistici robne razmjene BiH sa inozemstvom. Određene Jedinstvene carinske isprave se kroz obradu isključuju sukladno zahtjevima izabranog specijalnog sustava trgovine, kao i međunarodnim standardima prema kojima određeni proizvodi i transakcije ne ulaze u statistiku robne razmjene sa inozemstvom.

Prilikom obrade se provode kontrole validnosti i vjerodostojnosti podataka.

Konačan rezultat obrade su sljedeći pokazatelji:

- Tok vanjskotrgovinske transakcije (uvoz ili izvoz),
- Godina,
- Mjesec,
- Zemlja partner,
- Proizvod definiran Carinskom tarifom BiH,
- Statistička vrijednost,
- Količina u kilogramima,
- Količina u dopunskoj jedinici mjere,
- Statistička procedura,
- Način transporta na granici,
- Država pripadnosti sredstva transporta na granici,
- Vršiti li se transport robe u kontejnerima ili ne.

1.8 Objavljivanje rezultata

Agencija za statistiku BiH objavljuje statistiku robne razmjene BiH sa inozemstvom u KM i USD u mjesečnim priopćenjima. Objavljuju se podaci o ukupnom izvozu i uvozu, izvozu i uvozu prema partner zemljama, izvozu i uvozu prema sektorima Carinske tarife BiH (Harmoniziranog sustava), područjima i oblastima Klasifikacije djelatnosti BiH 2010 (NACE rev.2), sektorima i odsjecima Standardne klasifikacije međunarodne trgovine (SMTK rev.4), te prema glavnim industrijskim grupacijama i statističkim procedurama.

Priopćenja se objavljuju 20 dana nakon završetka referentnog razdoblja.

Konačni godišnji podaci u KM, EUR i USD se objavljuju u godišnjem Tematskom biltenu 20.07.

Nevedene publikacije se mogu naći na web stranici www.bhas.ba.

1.9 Ključne varijable

Temeljna varijabla su podaci iz Jedinstvenih carinskih isprava.

1.10 Ključne statistike

Proizvode se sljedeći ključni pokazatelji:

- Tok vanjskotrgovinske transakcije (uvoz ili izvoz),
- Godina,
- Mjesec,
- Zemlja partner,
- Proizvod definiran Carinskom tarifom BiH,
- Statistička vrijednost,
- Neto masa (količina u kilogramima),
- Količina u dopunskoj jedinici mjere,
- Statistička procedura,
- Način transporta na granici,
- Država pripadnosti sredstva transporta na granici,
- Vršiti li se transport robe u kontejnerima ili ne.

1.11 Upitnik

Statističko istraživanje statistika robne razmjene BiH sa inozemstvom ne koristi upitnik.

1.12 Kontakt informacije

Za provođenje istraživanja statistika robne razmjene BiH sa inozemstvom odgovoran je Odsjek za statistiku vanjske trgovine.

Kontakt osobe:

Goran Slatinšek (email adresa: goran.slatinsek@bhas.ba; tel. +387 33 911 965)

Adisa Maljanović (email adresa: adisa.maljanovic@bhas.ba; tel. +387 33 911 959)

2 Relevantnost

2.1 Pokazatelj kvaliteta i učinka - Stopa raspoloživih ESS statistika (R1)

Statistika robne razmjene BiH sa inozemstvom je proizvedeni sukladno metodološkim osnovama Eurostat-a i UN-a. Za ovu statistiku se izračunavaju ključni pokazatelji, koji se zahtijevaju prema međunarodnim standardima.

3 Točnost

3.1 Greške uzorkovanja

Obzirom da se ovo istraživanje ne provodi na temelju uzorka, greške uzorkovanja ne postoje.

3.2 Neuzoračke greške

3.2.1 Greške obuhvata

Ove greške ne postoje obzirom da se radi o 100 % obuhvatu odnosno sve Jedinственe carinske isprave tj. transakcije se uzimaju u obradu.

3.2.2 Greške mjerenja

3.2.2.1 Kontrole za otkrivanje grešaka mjerenja

Uprava za neizravno oporezivanje i Agencija za statistiku BiH vrše kontrole validnosti i vjerodostojnosti podataka. Greška validnosti podataka otkriva se kada unos podataka nije točan, što može dovesti do problema kada se radi obrada podataka, tako da se podaci ne mogu uključiti u statističke analize, te se moraju izbrisati ili korigirati. Primjeri ovakvih grešaka su netačne šifre ili šifre koje nedostaju, vrijednosti kojih nema u Jedinственim carinskim ispravama, slovne oznake u numeričkim poljima, i obrnuto, itd. Kontrola vjerodostojnosti podataka podrazumijeva provjere tačnosti podataka i procjene svih mogućih grešaka koje su vezane s podacima. Činjenica je da neki podaci koji su prošli provjeru validnosti ipak mogu biti netačni. Rezidualne greške se mogu otkriti ako tražimo nekonzistentne varijable. Jedinственa carinska isprava je, naprimjer, interno nekonzistentna kada se porede različite varijable, ili nije konzistentna s onim podacima koji su dostavljeni u prethodnim mjesecima.

3.2.2.2 Razlozi za nastanak grešaka mjerenja

Greške se mogu pojaviti prilikom unosa podataka odnosno ispunjavanja tj. podnošenja Jedinственe carinske isprave.

3.2.2.3 Postupanje u slučaju grešaka mjerenja

U slučaju otkrivanja grešaka, one se ispravljaју.

3.2.2.4 Pokazatelj kvaliteta i učinka - Stopa editovanja/uređivanja podataka (A3)

Moguće su naknadne ispravke i revizije podataka od strane Uprave za neizravno oporezivanje, kao i od strane Agencije za statistiku BiH, ali one ne utječu značajno na prvu objavu podataka.

3.2.2.5 Mjere za smanjenje broja grešaka mjerenja

Primarnu kontrolu podataka vrši Uprava za neizravno oporezivanje. Agencija za statistiku BiH vrši naknadne kontrole validnosti i vjerodostojnosti podataka iz Jedinственih carinskih isprava, ali se taj dio obrade treba i dalje unapređivati.

3.2.3 Greške neodgovora

Obzirom da se ovo istraživanje ne provodi na temelju uzorka, greške neodaziva ne postoje.

4 Pravovremenost i točnost objave

4.1 Pravovremenost objave

4.1.1 Pokazatelj kvaliteta i učinka - Pravovremenost prvih rezultata (T1)

Pravovremenost prve objave rezultata istraživanja je određena kao razlika između datuma prve objave i kraja referentnog razdoblja. U našem slučaju se radi o 20 dana od dana završetka referentnog razdoblja (mjesec).

4.1.2 Pokazatelj kvaliteta i učinka - Pravovremenost konačnih rezultata (T2)

Konačni mjesečni i godišnji rezultati se objavljuju u Tematskom biltenu 7 mjeseci nakon završetka referentne godine. Razlika između prvih i konačnih rezultata je zanemariva.

4.2 Točnost objave

4.2.1 Pokazatelj kvaliteta i učinka - Točnost objave (T3)

Nije bilo odstupanja između najavljenog datuma u godišnjem kalendaru publiciranja i stvarnog datuma objave.

4.2.2 Razlozi za veća kašnjenja i mjere za poboljšanje pravovremenosti i točnosti objave

Nije bilo kašnjenja.

5 Dostupnost i jasnoća

5.1 Dostupnost

5.1.1 Kanali diseminacije

Pri objavljivanju rezultata statistike robne razmjene BiH sa inozemstvom korišteni su sljedeći diseminacijski kanali:

Broj	Kanali diseminacije	Korišteno
1	Web stranica – internet objava	DA
2	Pisani zahtjevi korisnika po njihovoj specifikaciji	DA
3	Podaci koji se objavljuju putem telefona	DA
4	Digitalni mediji (CD, diskete, itd...)	DA

5	Podaci predstavljeni na novinarskoj konferenciji	NE
6	Tematski bilten	DA
7	Posebne printane publikacije	DA
8	Baze, dostupne vanjskim korisnicima	NE
9	Statistički zaštićeni mikropodaci	NE

5.1.2 Pokazatelj kvaliteta i učinka-Stopa korištenih kanala diseminacije (AC1)

Stopa korištenih kanala diseminacije rezultata je 66,7 % (6/9X100).

5.1.3 Načini diseminacije

Pri objavljivanju rezultata statistike robne razmjene BiH sa inozemstvom korišteni su sljedeći načini diseminacije:

Broj	Načini diseminacije	Korišteno
1	Web stranica – internet objava	DA
2	Web stranice ostalih institucija	DA
3	Web stranice međunarodnih organizacija	DA
4	Tematske Web stranice (npr.popis stanovništva)	NE
5	Pisani zahtjevi	DA
6	Telefonsko posredovanje	DA
7	Digitalni mediji (CD, diskete, itd...)	DA
8	Podaci predstavljeni na novinarskoj konferenciji	NE
9	Godišnjak	NE
10	BiH u brojkama	DA
11	Prva objava – priopćenje	DA
12	Tematski bilten	DA
13	Posebne publikacije	NE
14	Publikacije Eurostata	DA
15	Publikacije ostalih međunarodnih organizacija (OECD, IMF)	DA
16	Baze podataka, namijenjene za internu uporabu	DA
17	Baze, dostupne vanjskim korisnicima	NE

5.1.4 Pokazatelj kvaliteta i učinka-Stopa korištenih načina diseminacije (AC2)

Stopa korištenih kanala diseminacije rezultata je 70,6 % (12/17X100).

5.1.5 Pokazatelj kvaliteta i učinka – Broj pristupa on-line bazi podataka (AC3)

Ne postoji on-line baza podataka za statistiku robne razmjene BiH sa inozemstvom.

5.2 Jasnoća

5.2.1 *Printane publikacije i internetska objava*

- Mjesečno priopćenje „Statistika robne razmjene BiH sa inozemstvom“
- Godišnje priopćenje „Statistika robne razmjene BiH sa inozemstvom“
- Tematski bilten „Robna razmjena BiH sa inozemstvom – konačni podaci“
- BiH u brojevima – dio „Vanjska trgovina“

5.2.1.1 *Diseminirani rezultati*

Rezultati istraživanja statistika robne razmjene BiH sa inozemstvom prikazani su u obliku apsolutnih i indeksnih brojeva.

Podaci su prikazani samo u PDF formatu.

5.2.1.2 *Razina (detaljnost) diseminacije*

Diseminiraju se agregirani mjesečni i godišnji podaci. Objavljuju se podaci o izvozu i uvozu prema sektorima Carinske tarife BiH (Harmoniziranog sustava - HS), prema područjima i oblastima Klasifikacije djelatnosti BiH 2010 (NACE rev.2), prema sektorima i odsjecima Standardne klasifikacije međunarodne trgovine (SITC rev.4), prema Glavnim industrijskim grupacijama (MIG), prema partner zemljama, te prema statističkim procedurama.

5.2.1.3 *Metapodaci*

Referentna Metadata - ESMS: Kontakt (organizacija, organizacijska jedinica, mail adresa); Metadata ažuriranje - datumi; Statistička prezentacija (opis podataka, klasifikacijski sustav, sektorska pokrivenost, statistički koncepti i definicije, statistička jedinica, statistička populacija, referentno područje, vremenska pokrivenost, bazno razdoblje); Jedinica mjere; Referentno razdoblje; Institucionalni mandat (pravni akti i drugi sporazumi, davanje podataka); Povjerljivost (povjerljivost – politika, povjerljivost – obrada podataka); Politika publiciranja (kalendar publiciranja, kalendar pristupa publikacijama, pristup korisnika); Učestalost diseminacije; Format diseminacije (priopćenja – vijesti, publikacije, on-line baza podataka, pristup micro-podacima, ostalo); Dostupnost dokumentacije (metodološka dokumentacija, dokumentacija kvaliteta); Menadžment kvaliteta (osiguranje kvaliteta, procjene kvaliteta); Relevantnost (korisničke potrebe, zadovoljstvo korisnika, potpunost); Točnost i pouzdanost (ukupna točnost, uzoračka greška, neuzoračka greška - a) greška obuhvata - b) greška mjerenja - c) greška obrade - d) greška neodgovora); Pravovremenost i točnost objave (pravovremenost, tačnost objave); Usporedivost (usporedivost – geografska, usporedivost – vremenska); Koherentnost (koherentnost – međudomenska, koherentnost sa npr. statistikom stanovništva, koherentnost sa npr. procjenom zaposlenosti u nacionalnim računima, koherentnost sa procjenom zaposlenosti koje potiču iz posl. istraživanja, koherentnost – interna); Troškovi i opterećenost; Revizija podataka (revizija podataka – politika, revizija podataka – praksa); Statistička obrada (izvori podataka, učestalost prikupljanja podataka, prikupljanje podataka, provjera valjanosti podataka, kompilacija podataka, podešavanje).

5.2.1.4 Mjere za poboljšanje jasnoće diseminiranih rezultata

Podaci se na novoj stranici BHAS-a prikazuju samo u PDF formatu. Podatke bi trebalo prikazivati i u tablicama i grafički kako bi se omogućilo korisnicima da analiziraju i upotrebljavaju podatke.

5.2.2 Pokazatelj kvaliteta i učinka - Stopa potpunosti metapodataka (AC4)

Ukupan broj korištenih metadata elemenata iz preporučene Referentne ESMS je 56. Broj raspoloživih metadata elemenata u istraživanju Statistika robne razmjene BiH sa inozemstvom iznosi 49. Znači, stopa potpunosti metapodataka za ovo istraživanje je 87,5 % (49/56x100).

6 Usporedivost i sukladnost

6.1 Vremenska usporedivost

6.1.1 Pokazatelj kvaliteta i učinka - Duljina usporedivih vremenskih serija (CC1)

Podaci o statistici robne razmjene BiH sa inozemstvom se proizvode i objavljuju od 2005. godine.

Do 2015. godine imamo vremensku seriju podataka za BiH u dužini od 11 godina. Vrijednost pokazatelja obzirom da se radi o mjesečnim vremenskim serijama iznosi $11 \times 12 = 132$.

6.1.2 Prekidi u vremenskim serijama

Nije bilo prekida u serijama podataka statistike robne razmjene BiH sa inozemstvom od početka proizvodnje i objave podatka (2005. godine).

6.1.3 Ostali faktori koji utječu na vremensku usporedivost

Nije bilo ostalih faktora od značaja koji bi utjecali na vremensku usporedivost.

6.2 Geografska usporedivost

6.2.1 Usporedivost s ostalim članicama europskog statističkog sustava

Podaci o statistici robne razmjene BiH sa inozemstvom su proizvedeni sukladno međunarodnim preporukama i usporedivi su sa podacima ostalih članica europskog statističkog sustava.

6.3 Desezoniranje

Podaci o statistici robne razmjene BiH sa inozemstvom nisu desezonirani.

6.4 Sukladnost između privremenih i konačnih podataka

6.4.1 Politika diseminacije privremenih podataka

Pri iskazivanju rezultata statistike robne razmjene BiH sa inozemstvom ne koristimo politiku diseminacije privremenih podataka ovog istraživanja.

6.4.2 *Pokazatelj kvaliteta i učinka – Sukladnost između privremenih i konačnih podataka (CC2)*

Razlika između privremenih i konačnih podataka je zanemariva.

6.4.3 *Razlozi za veće razlike između privremenih i konačnih podataka*

Razlika između privremenih i konačnih podataka je zanemariva.

6.5 **Sukladnost sa rezultatima referentnog istraživanja**

6.5.1 *Kratak opis referentnog istraživanja*

Ne provodi se nijedno referentno istraživanje kako bismo usporedili podatke.

7 **Ustupci – kompromisi između izlaznih komponenti kvaliteta**

Neki od značajnijih ustupaka (trade-offs) su ustupak između relevantnosti i vremenske usporedivosti kao i ustupak između točnosti i pravovremenosti.

8 **Procjena korisničkih potreba i percepcija korisnika**

Trenutno se priopćenja mogu naći na web stranici samo u PDF formatu, ali se radi na tome da se postave i excel tablice radi lakšeg upravljanja podacima i njihove analize. Kako bi se olakšala interpretacija podataka, svako priopćenje sadržava i kratak komentar i metodološka naputci na sva tri jezika u uporabi u Bosni i Hercegovini ali i na engleskom jeziku za strane korisnike. Tematski bilten se proizvodi i na engleskom jeziku.

8.1 **Klasificiranje i razumijevanje korisnika**

Prvenstveno se kao ključni korisnici statistike robne razmjene BiH sa inozemstvom trebaju navesti institucionalne organizacije: Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, Direkcija za ekonomsko planiranje pri Vijeću Ministara BiH, Centralna banka BiH, Eurostat i UN. Korisnici ovih podataka su i poslovni subjekti-poduzeća i mediji.

Interno se ovi podaci koriste u statistici nacionalnih računa za proizvodnju bruto domaćeg proizvoda.

8.2. **Mjerenje percepcije i zadovoljstva korisnika**

Zadovoljstvo korisnika se uglavnom prati putem učestalosti njihovih zahtjeva i molbi upućenih Agenciji za statistiku BiH u smislu učestalosti ponavljanja istovrsnih zahtjeva za pokazateljima koji se potom uvrštavaju u samo priopćenje, ukoliko se zahtjevi smatraju opravdanim i ukoliko se ne radi o podacima koje smo dužni zaštititi.

8.2.1 *Pokazatelj kvaliteta i učinka - Indeks zadovoljstva korisnika (US1)*

Ne obavlja se posebno istraživanje zadovoljstva korisnika ovim proizvodom tj. anketa.

8.2.2 *Pokazatelj kvaliteta i učinka – Vrijeme proteklo od zadnjeg istraživanja zadovoljstva korisnika (US2)*

Ne obavlja se posebno istraživanje zadovoljstva korisnika ovim proizvodom tj. anketa.

9 Troškovi i opterećenost ispitanika/jedinica izvješća

9.1 Troškovi istraživanja statističkog ureda

9.1.1 *Pokazatelj kvaliteta i učinka – Godišnji operativni troškovi, prosjek prema glavnim troškovnim komponentama (PCR1)*

Zbog nedostatka dovoljno elemenata, troškove nije moguće iskazati.

9.2 Opterećenost i troškovi ispitanika/jedinica izvješća

9.2.1 *Pokazatelj kvaliteta i učinka – Godišnje opterećenje ispitanika u satima i/ili finansijskim pokazateljima (PCR2)*

Koriste se administrativni podaci. Izvor je Uprava za neizravno oporezivanje, a koriste se podaci iz Jedinstvenih carinskih isprava. Ne raspolažemo sa podacima o troškovima i opterećenosti jedinica izvješća jer je to nadležnost Uprave za neizravno oporezivanje.

9.3 Mjere za smanjivanje troškova i opterećenosti

Koriste se administrativni podaci. Izvor podataka je Uprava za neizravno oporezivanje, te je ova institucija nadležna za mjere smanjivanja troškova i opterećenosti jedinica izvješća.

10 Povjerljivost, transparentnost i zaštita

10.1 Povjerljivost

Povjerljivost statističkih podataka je zahtjevana zakonom, a osoblje koje provodi statističko istraživanje ima po istom pravnom temelju obavezu zaštite povjerljivosti.

Tako se u članku 27. Zakona o statistici BiH navodi da „Prilikom prikupljanja, obrade, dostave i distribucije statističkih podataka Bosne i Hercegovine, nadležna tijela, uključujući tijela na entitetskoj razini, poduzimaju sve mjere organizacione, regulatorne, administrativne i tehničke prirode koje su potrebne da se zaštiti povjerljivost podataka od nedozvoljenog pristupa, objavljivanja i korištenja“, a u članku 28. istog Zakona se kaže „Osobe koje prilikom obavljanja svojih poslova imaju pristup povjerljivim podacima moraju se pridržavati odredbi ovog zakona i nakon što prestanu obavljati svoje funkcije“.

Također, u dokumentu „Pravilnik o zaštiti statističkih podataka u Agenciji za statistiku“ navedene su procedure za osiguranje povjerljivosti za vrijeme prikupljanja, obrade i diseminacije – što uključuje, protokole za osiguranje individualnih podataka kojima se ima pristup, pravila za definiranje povjerljivih ćelija u izlaznim tablicama i procedure za otkrivanje i prevenciju naknadnih razotkrivanja, kao i pristup mikropodacima za istraživačke namjene vanjskim korisnicima.

10.2 Transparentnost

Korisnici su upoznati sa načinom prikupljanja, obrade i korištenja podataka iz statističkog istraživanja statistika robne razmjene BiH sa inozemstvom.

Nisu uočene greške u publiciranim izdanjima statistike robne razmjene BiH sa inozemstvom, tako da nije bilo potrebe za korekcijama i objavom istih.

10.3 Zaštita

Navedeno u poglavlju 10.1.

11 Zaključak

Metodologija proizvodnje statistike robne razmjene BiH sa inozemstvom je usuglašena sa međunarodnim standardima Eurostat-a i UN-a.

Ovu statistiku karakterišu relevantnost, pravovremenost, točnost, dostupnost, usporedivost, jasnoća i koherentnost. Temeljna područja u kojima bi se kvalitet mogao dalje poboljšati su točnost i dostupnost. Podaci iz Jedinstvenih carinskih isprava bi se mogli dalje poboljšati. Tablice sa podacima u excelu treba postaviti na web stranicu.